

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2022)

7ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»

Η ανάπτυξη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και η προσφορά του στην εκπαίδευση που προσφέρει το τυπικό εκπαιδευτικό μας σύστημα

Αλέξης Λυκουργιώτης

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λυκουργιώτης Α. (2023). Η ανάπτυξη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και η προσφορά του στην εκπαίδευση που προσφέρει το τυπικό εκπαιδευτικό μας σύστημα. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 0003–0008. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/5720>

Η ανάπτυξη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και η προσφορά του στην εκπαίδευση που προσφέρει το τυπικό εκπαιδευτικό μας σύστημα

Αλέξης Λυκουργιώτης

Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, τ. Πρύτανης Πανεπιστημίου Πατρών, τ. Πρόεδρος Διοικούσας Επιτροπής Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου

Κυρίες και κύριοι

Στο πλαίσιο της παρέμβασής μου προτίθεμαι να διερευνήσω το ζήτημα που αφορά την επίδραση που μπορεί να είχε η λειτουργία του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου στα εκπαιδευτικά πράγματα στη χώρα μας. Ιδιαίτερα με ενδιαφέρει να εξετάσω την όποια επίδραση του στην εκπαίδευση που προσφέρει το παραδοσιακό εκπαιδευτικό μας σύστημα σε οποιαδήποτε βαθμίδα. Αυτό όπως θα δείξω πράγματι έγινε αφενός μέσω της διάδοσης σημαντικών όψεων της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και αφετέρου μέσω μεταπτυχιακών προγραμμάτων, σχεδιασμένων για εκπαιδευτικούς των δύο πρώτων εκπαιδευτικών βαθμίδων. Πριν όμως ασχοληθώ με αυτά θα μου επιτρέψετε να σκιαγραφήσω τα πρώτα βήματα της ανάπτυξης του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, τα οποία συνδέονται με την εν λόγω επίδρασή του στην παραδοσιακή μας εκπαίδευση.

Οφείλω να ομολογήσω ότι το θέμα αυτό δεν ήταν στο κέντρο του ενδιαφέροντος της μικρής ομάδας εκπαιδευτικών που με κέντρο την πρώτη Διοικούσα Επιτροπή είχε αρχίσει να εργάζεται από το 1995 για την εφαρμογή της ιδέας να δημιουργηθεί στην πατρίδα μας ένα ανεξάρτητο Πανεπιστήμιο ανοικτής και εξ' αποστάσεως πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Εκείνη την εποχή η ομάδα αυτή, που είχα την τιμή να συντονίζω, θα έπρεπε να απαντήσει σε πιο θεμελιώδη ερωτήματα. Πώς θα μπορούσε να αναπτυχθεί στην Ελλάδα ένα πανεπιστήμιο στο οποίο οι φοιτητές του θα εισάγονταν ελεύθερα, σύμφωνα με το ιδεώδες της ανοικτής εκπαίδευσης; Πώς θα ξεπερνούσαμε το ταμπού των εισαγωγικών εξετάσεων; Θα ήταν διατεθειμένη η ελληνική κοινωνία να δεχθεί ότι όλοι οι άνθρωποι είχαν δικαίωμα στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, ανεξάρτητα από την ηλικία τους; Θα μπορούσαν στο πανεπιστήμιο αυτό να φοιτούν εργαζόμενοι κάθε ηλικίας χωρίς να χρειάζεται να εγκαταλείπουν την εργασία τους ή να μετακινούνται συχνά από τον τόπο κατοικίας τους; Ακόμη πώς θα μπορούσε να προσφέρει αξιόπιστες προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές σε μεγάλους αριθμούς ενηλίκων εργαζομένων χωρίς κάποια συμμετοχή τους στο κόστος των σπουδών τους; Θα ήταν διατεθειμένο το κράτος να αναλάβει αποκλειστικά τη χρηματοδότηση των σπουδών αυτών; Ποια θα ήταν η αποδοχή ενός τέτοιου ιδρύματος από το ευρύ κοινό; Πόσο εύκολο θα ήταν να αναγνωρίσει την εγκυρότητα των σπουδών του η ακαδημαϊκή μας κοινότητα; Πρωτίστως, πώς θα έπρεπε να οργανωθεί η εξ αποστάσεως διδασκαλία για να προσφέρονται πράγματι αξιόπιστες σπουδές; Το τελευταίο κρίσιμο ερώτημα προκάλεσε αναγκαστικά έναν παιδαγωγικό προβληματισμό που υποστηρίχθηκε από την εμπειρία ειδικών συνεργατών στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στην εκπαίδευση ενηλίκων. Θεωρώ ότι σε αυτόν τον γνήσια παιδαγωγικό προβληματισμό, που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο αυτής της μικρής ομάδας των πρωτεργατών τη διετία 1995-1997, βασίστηκε όχι

μόνο η οργάνωση του Ανοικτού Πανεπιστημίου αλλά - όπως θα προσπαθήσω να σας πείσω - και η όποια κατοπινή επίδραση του στην παραδοσιακή μας εκπαίδευση.

Καθώς ένα τέτοιο πανεπιστήμιο δεν θα μπορούσε να αναπτυχθεί εν κενώ ήταν εντελώς απαραίτητη μια πρώτη διερεύνηση του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού τοπίου, τουλάχιστον στην Ευρώπη. Η διερεύνηση αυτή δεν ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντική. Από τις από σαράντα δύο ευρωπαϊκές χώρες σε πολύ λίγες είδαμε επιτυχημένα παραδείγματα τέτοιων πανεπιστημίων. Επιπλέον η οργάνωση των Ιδρυμάτων αυτών και πρωτίστως η οργάνωση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας διέφερε από χώρα σε χώρα. Αυτό μας οδήγησε να υιοθετήσουμε, και να επιχειρήσουμε να προσαρμόσουμε στην Ελληνική πραγματικότητα, την οργάνωση των σπουδών που στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως διδασκαλίας είχε αναπτύξει το Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Μεγάλης Βρετανίας καθώς όλοι το θεωρούσαν ως το ποιο επιτυχημένο παράδειγμα Ανοικτού Πανεπιστημίου παγκοσμίως. Στο πλαίσιο αυτό προχωρήσαμε τότε στην οργάνωση των σπουδών με κέντρο τη θεματική ενότητα και το πρόγραμμα σπουδών - ως συνόλου θεματικών ενότητων που οδηγεί σε κάποιο προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό τίτλο.

Οργανώσαμε επίσης την εξ αποστάσεως διδασκαλία, ώστε να περιλαμβάνει τη μελέτη, μέσα από ένα καθορισμένο χρονοδιάγραμμα, ειδικά διαμορφωμένου διδακτικού υλικού αυτοδιδασκαλίας, όσο γίνεται πιο φιλικού στον φοιτητή, και τέσσερις ανά διδακτικό έτος δια - ζώσης ομαδικές συμβουλευτικές συναντήσεις, στο πλαίσιο της διδασκαλίας μιας θεματικής ενότητας σε μια ολιγομελή ομάδα φοιτητών από ένα σύμβουλο καθηγητή. Οι συναντήσεις αυτές θα γίνονταν σε διάφορες πόλεις τα σαββατοκύριακα ώστε να μπορούν να συμμετέχουν οι εργαζόμενοι φοιτητές, χωρίς να χρειάζεται να μετακινούνται σε μεγάλες αποστάσεις. Περιελάμβανε επιπλέον την εξ αποστάσεως συμβουλευτική και διόρθωση φοιτητικών εργασιών από το σύμβουλο καθηγητή και τελικές εξετάσεις σε τάξη. Λίγα χρόνια πριν κάποιοι από τους θεσμούς άλλαξαν κάπως με αφορμή την πανδημία, αλλά και λόγω της εξέλιξης της πληροφορικής επικοινωνίας που επιτρέπει πια τα εξ αποστάσεως μαθήματα μέσω του υπολογιστή που αντικατέστησαν τις δια - ζώσης ομαδικές συμβουλευτικές συναντήσεις. Εκκρεμεί, ωστόσο, η αποτίμηση αυτής αντικατάστασης από καθαρώς παιδαγωγικής σκοπιάς, χωρίς να παραγνωρίζεται το πρακτικό και οικονομικά όφελος με το οποίο συνδέεται.

Δεν ήθελα να σας κουράσω και άλλο με την εξ αποστάσεως διδασκαλία. Θα μου επιτρέψετε, ωστόσο, να σημειώσω ότι αυτή, κυρίως στην αρχική μορφή της, επέφερε μια ριζική μεταβολή στην παραδοσιακή παιδαγωγική αντίληψη που στηρίζεται στο δίπολο «δασκάλου - μαθητή» ως πομπού και δέκτη της πληροφορίας αντίστοιχα, με τον πρώτο να έχει πολύ πιο ενεργητικό ρόλο τόσο στη μετάδοση της πληροφορίας όσο και στην ερμηνεία της. Σε αυτό το δίπολο το βιβλίο κατά την άποψη μου έχει σημαντική αλλά όχι ισότιμη αξία. Η εξ αποστάσεως διδασκαλία, στον αντίποδα, στηρίζεται αναγκαστικά στην τριγωνική σχέση «καθηγητή συμβούλου - διδακτικού υλικού - φοιτητή». Εδώ ο φοιτητής έχει πολύ πιο ενεργητικό ρόλο στην απόκτηση και κατανόηση της πληροφορίας μέσω της μελέτης του ειδικά διαμορφωμένου διδακτικού υλικού αυτομάθησης και των προγραμματισμένων εργασιών που πρέπει να κάνει. Από την άλλη πλευρά ο Καθηγητής Σύμβουλος εστιάζει στην παρακολούθηση της πορείας του φοιτητή, στην ενθάρρυνση και στην αξιολόγηση του που δεν στηρίζεται μόνο στην τελική εξέταση. Αυτή η διδακτική οπτική μετασχηματίζει το ρόλο του Δασκάλου, ενώ διευκολύνει, τουλάχιστον κατ' αρχήν, την ευρετική πορεία προς τη γνώση, σταθερό ζητούμενο στην τυπική εκπαίδευση.

Έχοντας πει αυτά είναι η στιγμή να διερωτηθούμε κατά πόσον αυτή η νέα διδακτική προσέγγιση επηρέασε σε κάποιο βαθμό τη διδασκαλία, αλλά και τη στάσεις των διδασκόντων στο παραδοσιακό μας εκπαιδευτικό σύστημα. Να δούμε αν αυτή η προσέγγιση διαχύθηκε

όντως έξω από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Όπως θα δούμε, η νέα διδακτική προσέγγιση άρχισε να διαχέεται σιγά - σιγά στον ευρύτερο κόσμο των διδασκόντων από τα πρώτα κιάλια στάδια της ανάπτυξης του Ανοικτού Πανεπιστημίου, χωρίς όπως είπα - στην αρχή τουλάχιστον - να αποτελούσε βασική επιδίωξη. Για να γίνω πιο σαφής θα πρέπει να διαιρέσω κάπως σχηματικά αυτή την πορεία διάχυσης σε τρία στάδια.

Το πρώτο στάδιο πραγματοποιήθηκε όταν το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο προκήρυξε την πρώτη θεματική του ενότητα με τίτλο «Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση» για επιστήμονες που είχαν διδακτορικό δίπλωμα, κάποιιο από αυτούς διδασκαν ήδη σε διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Ο στόχος ήταν η δημιουργία επιστημονικών στελεχών με ευαισθησία και γνώση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που θα ήταν εν δυνάμει διδάσκοντες στο επιμέρους γνωστικό τους αντικείμενο για τα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα τα οποία επρόκειτο τα αμέσως επόμενα χρόνια να αναπτύξει το Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Επιπλέον, θα μπορούσαν να εργασθούν, ως ειδικοί πλέον στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, κατά την ανάπτυξη του ειδικά διαμορφωμένου διδακτικού υλικού για την υποστήριξη των προγραμμάτων αυτών. Το πρώτο σύγγραμμα στην Ελλάδα με αντικείμενο την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση διαμορφώθηκε τότε από επτά εκπαιδευτικούς που είχαν μελετήσει το πεδίο: Ήταν ο Αντώνης Λιοναράκης (ήδη διδάσκων στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Μεγάλης Βρετανίας), ο Αλέξης Κόκκος (ειδικός στην εκπαίδευση ενηλίκων), ο Χρήστος Παναγιωτακόπουλος (ειδικός στην πληροφορική τεχνολογία για την εκπαίδευση), ο αείμνηστος Χάρης Ματραλής και ο υποφανόμενος που είχαν ήδη μελετήσει το πεδίο καθώς και οι Δημήτρης Βεργίδης ειδικός στην εκπαίδευση ενηλίκων και ο Βασίλης Μακράκης ειδικός στην εκπαιδευτική αξιολόγηση. Οι τέσσερις πρώτοι διδασαν τα πρώτα χρόνια τη θεματική ενότητα «Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση» στην οποία ήδη αναφέρθηκα. Σε αυτήν φοίτησαν εκατοντάδες επιστήμονες τα επόμενα χρόνια. Κάποιοι από αυτούς συνέχισαν ως διδάσκοντες στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στα προγράμματα της ειδικότητάς τους, ενώ πολλοί άλλοι συμμετείχαν στην ανάπτυξη ειδικά διαμορφωμένου διδακτικού υλικού για την υποστήριξη των προγραμμάτων αυτών, όπως είχε ήδη σχεδιασθεί. Καθώς, όπως ήδη αναφέραμε, πολλοί από τους επιστήμονες αυτούς υπηρετούσαν ήδη στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης, θα μπορούσε βάσιμα να υποθέσει κανείς ότι σε κάποιο βαθμό η εμπειρία που απέκτησαν θα επηρέασε τη διδασκαλία τους στο τυπικό εκπαιδευτικό μας σύστημα. Θα χρειαζόταν ασφαλώς μια ποσοτική έρευνα που θα βασιζόταν σε σχετικά ερωτηματολόγια για να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα. Έχω, ωστόσο, αρκετά προσωπικά παραδείγματα που δείχνουν ότι η διάχυση σημαντικών όψεων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην τυπική εκπαίδευση από αυτή την κατηγορία επιστημόνων δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ποιοτικά τουλάχιστον χωρίς καμιά σημασία, αν και ποσοτικά δεν μπορεί να θεωρηθεί σημαντική εξαιτίας του σχετικά μικρού αριθμού τους.

Το δεύτερο στάδιο της διάχυσης της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που ανάπτυξε το Ανοικτό Πανεπιστήμιο στην τυπική εκπαίδευση συντελέστηκε, όταν λίγες χιλιάδες σημαντικοί εκπαιδευτικοί της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και νέοι διδάκτορες - κάποιιοι από τους οποίους εργαζόνταν και στις υπόλοιπες βαθμίδες της εκπαίδευσης - προσκλήθηκαν από το Ανοικτό Πανεπιστήμιο να συγγράψουν βιβλία στην ειδικότητά τους, συμβατά με την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, υποστηριζόμενοι από τους επιστήμονες της πρώτης κατηγορίας, ή και να διδάξουν και να συντονίσουν τη διδασκαλία θεματικών ενοτήτων στο πλαίσιο είκοσι περίπου προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών που το Ανοικτό Πανεπιστήμιο προσέφερε σε χιλιάδες φοιτητές από το 2000 και μετά. Μάλιστα, κάποιιοι από αυτούς συντόνιζαν και κάποια από τα προγράμματα αυτά. Εδώ πρόκειται για πλήρη εμπλοκή σημαντικών καθηγητών των ελληνικών πανεπιστημίων και νέων διδασκόντων

στην εξ' αποστάσεως διδασκαλία καθώς και στην ανάπτυξη του ειδικά διαμορφωμένου διδακτικού υλικού. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η διάχυση σημαντικών παιδαγωγικών χαρακτηριστικών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, στην τριτοβάθμια πρωτίστως βαθμίδα, μέσω αυτής της κατηγορίας καθηγητών ήταν πολύ πιο σημαντική ποσοτικά από εκείνη που οφείλεται στους επιστήμονες του πρώτου σταδίου.

Το τρίτο στάδιο διάχυσης της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που ανέπτυξε το Ανοικτό Πανεπιστήμιο έλαβε χώρα, όταν από το 2000 και μετά άρχισαν να φοιτούν στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο χιλιάδες φοιτητές σε δεκάδες εκπαιδευτικά προγράμματα, ακολουθώντας τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ήταν η πιο μαζική γνωριμία ελλήνων φοιτητών και αργότερα αποφοίτων με την βασικές όψεις αυτής της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας, καθώς έως τότε οι έλληνες φοιτητές θεωρούσαν την «πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία» ως μοναδικό τρόπο καλλιέργειας της γνώσης. Εξαιτίας της λειτουργίας του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου αυτό άλλαξε και οι αντιλήψεις μας για τους τρόπους διδαχής διευρύνθηκαν. Παρόλα αυτά είναι πολύ δύσκολο να εκτιμήσει κανείς ποσοτικά το βαθμό επίδρασης αυτής της αλλαγής στην τυπική εκπαίδευση μέσω των αποφοίτων του Ανοικτού Πανεπιστημίου.

Έως τώρα συζητήσαμε την επίδραση που ενδεχομένως να είχε στην τυπική εκπαίδευση η διάχυση της μεθοδολογίας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αναμφίβολα όμως πιο σημαντική είναι η επίδραση του Ανοικτού Πανεπιστημίου στην τυπική εκπαίδευση μέσα από τα ειδικά μεταπτυχιακά προγράμματα που αυτό διαμόρφωσε για εν ενεργεία ή μελλοντικούς εκπαιδευτικούς.

Αξιίζει να σημειώσουμε ότι το πρώτο πρόγραμμα του Ανοικτού Πανεπιστημίου, εκτός από εκείνο της «Ανοικτής και εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης», που όπως είδαμε στόχευε στη δημιουργία στελεχών, ήταν ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα για τους καθηγητές αγγλικής. Το πρώτο πρόγραμμα του Ανοικτού Πανεπιστημίου για εκπαιδευτικούς. Ήταν ένα πιλοτικό πρόγραμμα που άρχισε να προσφέρεται πριν από το 2000, οπότε άρχισε η μαζική προσφορά προγραμμάτων σπουδών, αφού πρώτα είχε αναπτυχθεί το αναγκαίο διδακτικό υλικό. Στηρίχθηκε σε διδακτικό υλικό που είχε αναπτυχθεί από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ. Προσφέρεται ακόμη και σήμερα με τίτλο «Η Διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης/Διεθνούς Γλώσσας» και αφορά στη μεταπτυχιακή ειδίκευση όσων διδάσκουν ή πρόκειται να διδάξουν την Αγγλική ως ξένη γλώσσα και, επιπρόσθετα, αναφέρεται στην αναδυόμενη διάσταση της Αγγλικής ως διεθνούς γλώσσας επικοινωνίας. Ήταν η πρώτη φορά που καθηγητές αγγλικής, οι οποίοι υπηρετούσαν στα ελληνικά σχολεία ή ινστιτούτα γλωσσών σε διάφορες περιοχές της χώρας είχαν τη δυνατότητα να σπουδάσουν σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα ειδικά διαμορφωμένο για να τους βοηθήσει να βελτιώσουν τη διδακτική τους ικανότητα και τις δεξιότητες τους, χωρίς να χρειασθεί να εγκαταλείψουν τις τάξεις και τους μαθητές τους. Από το 2000 άρχισαν να προσφέρονται δύο ακόμη παρόμοια προγράμματα με συγγενείς στόχους με τίτλους «Διδακτική της Γαλλικής ως Ξένης Γλώσσας» και Διδακτική της Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας» τα οποία επίσης εξακολουθούν να προσφέρονται έως σήμερα. Με τα προγράμματα αυτά το Ανοικτό Πανεπιστήμιο ήταν το πρώτο Πανεπιστήμιο στην πατρίδα μας που κάλυψε ένα πολύ μεγάλο ως τότε εκπαιδευτικό κενό στον τομέα της διδασκαλίας ξένων γλωσσών για τις δύο πρώτες βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης.

Αρκετά χρόνια αργότερα το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ανέπτυξε τέσσερα ακόμη μεταπτυχιακά προγράμματα που αφορούν βασικούς κλάδους εκπαιδευτικών. Μία από τις τρεις κατευθύνσεις του προγράμματος «Μεταπτυχιακές Σπουδές στα Μαθηματικά» με τίτλο «Μαθηματική Εκπαίδευση» και βασική θεματική ενότητα με τίτλο «Ιστορική εξέλιξη και

διδασκτική των μαθηματικών» αφορά κυρίως τους μαθηματικούς που εργάζονται ή πρόκειται να εργασθούν στη μέση εκπαίδευση. Το δεύτερο πρόγραμμα με τίτλο «Μεταπτυχιακή Ειδικότητα Καθηγητών Φυσικών Επιστημών» στοχεύει στη μεταπτυχιακή ειδικότητα εκπαιδευτικών της Β/βάθμιας Εκπαίδευσης στις βασικές επιστημονικές κατευθύνσεις των Φυσικών Επιστημών, δηλαδή στη Φυσική, στη Χημεία και στη Βιολογία. Το τρίτο πρόγραμμα με τίτλο «Σύγχρονες Τάσεις Στη Γλωσσολογία για Εκπαιδευτικούς» απευθύνεται κυρίως σε εν ενεργεία ή μελλοντικούς εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που διδάσκουν ή πρόκειται να διδάξουν την ελληνική γλώσσα. Μέσα από αυτό το πρόγραμμα οι εκπαιδευτικοί αυτοί επικαιροποιούν τις απόψεις τους για τη φύση, την ιστορία και τις προηγούμενες μορφές της ελληνικής γλώσσας καθώς και τις πιο πρόσφατες επιστημονικές εξελίξεις στο γνωστικό αντικείμενο της γλωσσολογικής ανάλυσης και των εφαρμογών της στο σχολικό περιβάλλον. Το τέταρτο πρόγραμμα με τίτλο «Δημιουργική Γραφή» είναι ασφαλώς πολύ πιο γενικό. Σημαντικές, ωστόσο, πτυχές του αφορούν δασκάλους/καθηγητές των δύο πρώτων εκπαιδευτικών βαθμίδων που διδάσκουν τη ελληνική γλώσσα. Πράγματι, «παράλληλα προς την ερευνητική αποστολή του, το πρόγραμμα αποβλέπει στην εξειδίκευση στελεχών της εκπαίδευσης με σκοπό την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας της Λογοτεχνίας, καθώς και δημιουργικής παραγωγής του ελληνικού λόγου».

Ήδη από το 2000 το Ανοικτό Πανεπιστήμιο είχε αναπτύξει ένα πιο γενικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα για εκπαιδευτικούς με τίτλο «Σπουδές στην εκπαίδευση» που αργότερα εκσυγχρονίστηκε και μετονομάστηκε σε «Επιστήμες της Αγωγής». Το πρόγραμμα απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς των δύο πρώτων βαθμίδων ή εκείνων πρόκειται να εργασθούν στο μέλλον σε αυτές. Αρχίζοντας με τις θεματικές ενότητες «Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη» και η «Εξέλιξη του Παιδιού στο Κοινωνικό Περιβάλλον» και επιλέγοντας κατόπιν θεματικές ενότητες από μια πλούσια γκάμα που προσφέρει το πρόγραμμα (π.χ. « Εκπαίδευση: Πολιτισμικές Διαφορές και Κοινωνικές Ανισότητες» «Γλώσσα, Κοινωνία και Εκπαίδευση», «Διδακτική των Φυσικών Επιστημών», «Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία», «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων») αποκτούν τις αντίστοιχες εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες πολύτιμες για την εργασία τους στην εκπαίδευση αλλά και την εκπαιδευτική έρευνα

Με τα παραπάνω προγράμματα ολοκληρώνεται η συμβολή του Ανοικτού Πανεπιστημίου στη μεταπτυχιακή εξειδίκευση εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Με τρία ακόμη προγράμματα στα οποία θα αναφέρω στη συνέχεια το Ανοικτό Πανεπιστήμιο προετοιμάζει στελέχη για ειδικούς τομείς της εκπαίδευσης όπως της Ειδικής Αγωγής, της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και της Ανοικτής και Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευσης.

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Επιστήμες της Αγωγής: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση Ατόμων με Προβλήματα Προφορικού και Γραπτού Λόγου». Είναι ένα διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα του Ανοικτού Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Αποσκοπεί στην παροχή ειδικών γνώσεων που σχετίζονται με τα προβλήματα του γραπτού και προφορικού λόγου των μαθητών καθώς και στη σχεδίαση και εφαρμογή εκπαιδευτικών παρεμβάσεων προκειμένου να αντιμετωπιστούν/αμβλυνθούν τα μαθησιακά αυτά προβλήματα. Απευθύνεται σε δασκάλους ειδικής αγωγής, δημοτικής και προσχολικής εκπαίδευσης, φιλολόγους, απόφοιτους ξενόγλωσσων φιλολογικών τμημάτων, λογοθεραπευτές και ψυχολόγους.

Το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Ενηλίκων» που προσφέρεται επίσης σε εκπαιδευτικούς είχε αρχίσει να λειτουργεί από το 2000 με στόχο την εξειδίκευση, κυρίως εκπαιδευτικών, ώστε να

μπορούν να σχεδιάζουν, να οργανώνουν και να αξιολογούν προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων και να διδάσκουν σε αυτά, ώστε να συντελούν στην επιτυχία προγραμμάτων στο πεδίο της δια βίου μάθησης.

Η θεματική Ενότητα «Ανοικτή και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση», στην οποία έχουμε ήδη αναφερθεί, εξελίχθηκε πολλά χρόνια αργότερα σε πλήρες μεταπτυχιακό πρόγραμμα ειδίκευσης με τίτλο «Εκπαίδευση και Τεχνολογίες σε συστήματα εξ αποστάσεως διδασκαλίας και μάθησης - Επιστήμες της Αγωγής». Στόχος του προγράμματος είναι να αναπτύξει την ικανότητα, κυρίως εκπαιδευτικών, ώστε να μπορούν να σχεδιάζουν, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται και να αξιολογούν σχήματα ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο πλαίσιο διαφόρων φορέων συμπεριλαμβανομένου και αυτού της τοπικής εκπαίδευσης. Να μπορούν επίσης να διδάσκουν με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μαθήματα της ειδικότητάς τους και να αναπτύσσουν το αναγκαίο ειδικά διαμορφωμένο διδακτικό υλικό χρησιμοποιώντας και την ψηφιακή τεχνολογία. Είναι προφανές ότι εκπαιδευτικοί με αυτή την ικανότητα θα γίνονται όλο και πιο απαραίτητοι καθώς η εξ αποστάσεως εκπαίδευση θα χρησιμοποιείται στο μέλλον όλο και περισσότερο.

Κυρίες και κύριοι

Δεν θα ήθελα να σας κουράσω περισσότερο. Νομίζω ότι αυτά που ανέφερα αρκούν για δείξουν τη σημαντική επίδραση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου στην εκπαίδευση που προσφέρει το παραδοσιακό εκπαιδευτικό μας σύστημα σε οποιαδήποτε βαθμίδα.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

